

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (ПО 6)

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Міжнародна економіка</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>5 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4,0 кредити, 120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	<i>Згідно розкладу: http://roz.kpi.ua https://schedule.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Охріменко Оксана Онуфріївна (gotogoth@gmail.com) Практичні: доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки Охріменко Оксана Онуфріївна (gotogoth@gmail.com)</i>
Розміщення курсу	<i>Платформа дистанційного навчання «Сікорський»: https://classroom.google.com/c/MTYyOTU1NTI1ODYw?cjc=ks2lcbz</i>

Програма навчальної дисципліни

1Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна зорієнтована на оволодіння слухачами вміннями і навичками вироблення розроблення та впровадження у практику підприємств та організацій концепцій соціальної відповідальності, спрямованої на удосконалення відносин з різними групами стейкхолдерів, а відтак посилення ефективності економічної діяльності в цілому.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування професіонала, здатного впроваджувати принципи соціальної відповідальності у стратегію сталого розвитку підприємства, організації, органу державного чи місцевого управління, формуючи та підсилюючи принципи прозорості шляхом оцінювання ризиків ESG (екологічні, соціальні, управлінські) задля посилення іміджу, конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості тощо.

Компонента освітньої програми передбачає вивчення місця і ролі соціальної відповідальності в управлінні організацією, її нормативно-правові засади, особливостей соціальної відповідальності різних суб'єктів господарювання, моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури, критерії, показники та методика оцінювання соціальної відповідальності підприємств, особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях тощо.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів фундаментальних знань теорії соціальної відповідальності, методичних підходів щодо оцінювання її ефективності, набуття відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування системних знань соціально відповідальної поведінки особистості, бізнесу, органів державної влади всіх рівнів.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань щодо сутності, еволюції теорій та концепцій, моделей соціальної відповідальності;

Програмні компетентності, на формування яких зорієнтована дисципліна:

- ЗК 5 – Здатність працювати в команді;
- ЗК 7 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

Програмні результати навчання спрямовані на засвоєння теоретичних знань, розвиток умінь і опанування навичок вирішення складних економічних задач та проблем, здатностей приймати відповідні аналітичні рішення у сфері економіки професіоналами з міжнародної економіки.

- ПРН 2 – Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;
- ПРН 5 – Дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- ПРН 11 – Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;
- ПРН 12 - Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики..

2.Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити. «Економічний вимір сталого розвитку».

Постреквізити. Даною дисципліною забезпечується викладання наступних курсів: «Міжнародна торгівля», «Міжнародне науково-технічне співробітництво», «Міжнародна інвестиційна діяльність».

3.Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку

Тема 2. Соціальна відповідальність людини та держави

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю

Тема 4. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми стейкхолдерами на засадах соціальної відповідальності

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності

Тема 7. Підготовка нефінансового звіту

Тема 8. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності

Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

4.Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / О. О. Охріменко, Т.В. Іванова. – К. : НТУУ «КПІ», Вид-во «Політехніка», 2015. – 152 с. <https://ela.kpi.ua/items/18d4c473-7e6a-403f-bbb3-ff1292bb90d7>
2. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/075_1654.pdf
3. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / Н.М. Сіренко, Т.І. Лункіна, А.В. Бурковська. — Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 сторінок https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9758/1/socialna-vidpovidalnist_navch_posibnik.pdf
4. Соціальна відповідальність. Підручник / [В. М. Тарасевич, О. В. Золотарьова та ін.], за наук.

ред. д-ра екон. наук В. М. Тарасевича, канд. екон. наук О. В. Золотарьової. – Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. – 204 с.

5. Камишникова Е. В. Методологія стратегічного управління корпоративною соціальною відповідальністю [Текст] : монографія; Держ. ВНЗ "Приазов. держ. техн. ун-т". - Маріуполь : ПДТУ, 2020. - 260 с. :
6. Кузнєцова А. Я. та ін. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект: монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Кузнєцової, д-ра екон. наук, проф. Л. К. Семів, д-ра філос. наук, проф. З. Е. Скринник ; Держ. вищ. навч. заклад "Ун-т банк. справи", Н.-д. центр ТзОВ "Айкю Холдинг". - Київ : Університет банківської справи, 2019. – 286 с.

Допоміжна

7. Гарбар Ж.В., Мазур К.В., Мостенська Т.Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Частина 2. Корпоративна соціальна відповідальність: навч. посібник. Вінниця : ВНАУ, 2020. 228 с. <http://repository.vsau.org/getfile.php/24758.pdf>
8. Гречко, А., Очеретяна, О. Нефінансова звітність як інструмент підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Економіка та суспільство, 2021. № 25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-38>.
9. Іршак О., Коломієць О., Черепанин А. Види корпоративної соціальної відповідальності в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2024. № 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-13>
10. Лиска П. Управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства як фактор сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2023. № 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-89>
11. Мойсеєнко І.П., Куцик В. І., Мойсеєнко І.В. Регулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні: монографія. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету 2020.
12. Корпоративна соціальна відповідальність: Конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; укладач: М.О. Чупріна. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,8 МБ). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2023. 138 с.
13. Соціальна відповідальність: конспект лекцій для студентів усіх форм навчання за спеціальностями 051 – Економіка та 071 – Облік і оподаткування / Н. В. Бібік ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 69 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/196237064.pdf>
14. Червінська, Л., Червінська, Т., Каліна, І., Коваль, М., Шуляр, Н., & Чернишов, О. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах війни. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2023 № 6(53). С., 405–416. <https://doi.org/10.55643/fcapter.6.53.2023.4187>

Інтернет ресурси:

15. Глобальний договір ООН <https://unglobalcompact.org/>
16. Центр КСВ. <https://csr-ukraine.org/>
17. Глобальний договір ООН в Україні <https://globalcompact.org.ua/>

7.Навчальний контент

5.Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи організації навчання: групові, аудиторні (на он-лайн-платформі), поза аудиторні

(індивідуальні консультації), лекції, семінарські заняття, самостійна робота, командна робота.

Загальні методи навчання: а) пояснювально-ілюстративні: лекція, пояснення, робота з інформаційними джерелами; б) репродуктивні (застосування знань на практиці, діяльність за алгоритмом тощо); в) проблемне викладання навчального матеріалу; г) дослідницький метод (пізнавальне завдання студенти ставлять і вирішують самостійно).

Спеціальні методи навчання: навчальні диспути та дискусії, підготовка аналітичних звітів

Елементи і прийоми:

- словесні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція;
- наочні: ілюстрація, демонстрація, самостійний пошук інформації;
- практичні: дослідження, інтерпретація результатів.

Форми та методи оцінювання: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, рейтингова система оцінювання, календарний контроль, атестація.

Семестровий контроль – залік.

Відповідність програмних результатів, методів, елементів і прийомів навчання, форм оцінювання

ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
1	2	3
ПРН 2	Загальні методи навчання: робота з інформаційними джерелами, діяльність за алгоритмом, дослідницьке завдання, дискусії; залучення студентів до неформальних освітніх заходів (вебінари, відкриті лекції за межами навчального закладу, тренінги). Спеціальні методи навчання: підготовка аналітичних звітів, залучення студентів до процесів поставновки завдань, пошуку джерел інформації та її використання; написання есе про власний досвід дотримання принципів соціальної відповідальності. Елементи і прийоми: самостійний пошук інформації, пояснення, демонстрація (таблиць, графіків, схем тощо).	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: участь в обговореннях та доповненнях на семінарах , МКР. Календарний контроль: перша та друга атестація. Підсумковий контроль – залік
ПРН 11	Методи організації навчання: аудиторні, поза аудиторні, лекції, семінарські заняття, самостійна та командна робота; Загальні методи навчання: пояснювально-ілюстративні;репродуктивні; проблемне викладання навчального матеріалу; Спеціальні методи навчання: навчальні диспути та дискусії; економічне обґрунтуванням пропозицій застосування інструментарію економічного аналізу для аналізу баз даних, виявлення тенденцій та ідентифікації медолей розвитку. Елементи і прийоми: словесні, наочні, практичні.	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: участь в обговореннях та доповненнях на семінарах , МКР. Календарний контроль: перша та друга атестація. Підсумковий контроль – залік

ПРН 12	<p>Методи організації навчання: аудиторні, поза аудиторні, лекції, семінарські заняття, самостійна та командна робота;</p> <p>Загальні методи навчання: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемне викладання навчального матеріалу; залучення фахівців для викладання лекційного матеріалу та проведення панельних дискусій, дослідження кейсів Центру КСВ. Спеціальні методи навчання: навчальні диспути та дискусії; економічне обґрунтуванням пропозицій, аналіз ситуаційних вправ, дослідження звітів з КСВ.. Елементи і прийоми: словесні, наочні, практичні.</p>	<p>Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: участь в обговореннях та доповненнях на семінарах , МКР.</p> <p>Календарний контроль: перша та друга атестація.</p> <p>Підсумковий контроль – залік</p>
-----------	--	--

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекційних (Л) один раз на два тижні та 36 годин практичних занять (П) один раз на тиждень, модульний контроль.

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Тиж-день навчання	Розподіл годин			Назви розділів, тем	Зміст занять та самостійної роботи здобувачів	Контрольні заходи	ПРН, ЗК, ФК
	Л	П	СР				
1	2	3	4	5	6	7	8
1-2	2	4	6	Тема 1. Соціальна відповідальність	Л1. Наукові підходи до визначення сутності СВ. Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку. Види СВ. Підстави СВ. Принципи СВ. Навчальні матеріали: 1,2,	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7
				як чинник сталого розвитку	П1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку Навчальні завдання: Поняття соціальної відповідальності (СВ), напрямки діяльності у галузі СВ. Соціальна відповідальність та сталий розвиток. Ретроспектива розвитку соціальної відповідальності. Допоміжні матеріали: 5, 10 СР. Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку СВ (Глобальний договір ООН). Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку СВ (Глобальний договір ООН). Впровадження соціальної відповідальності як чинника покращення бізнес процесів, технологій, ділової активності, мінімізації впливів глобальних викликів.		ПРН 2 ПРН 5

					<p>П2. Сучасна філософія соціальної відповідальності Навчальні завдання: Суб'єкти та ступені соціальної відповідальності. Меценатство та соціальна відповідальність. Допоміжні матеріали: 5,10 СР. Внесок меценатів у суспільний розвиток (Терещенки, А. Шептицький, К. Острозький, М. Терещенко, Богдан та Варвара Ханенко, Якоб Фугер). Сучасне меценатство та ініціативи The Giving Pledge (Клятва дарування). Аргументи на користь соціальної відповідальності. Аргументи опонентів соціальної відповідальності.</p>		
3-4	2	4	6	<p>Тема 2. Соціальна відповідальність людини та держави</p>	<p>Л. Сутність та параметри розвитку соціальної відповідальності людини. Соціальна відповідальність держави. Соціальна держава. Навчальні матеріали: 1,4</p> <p>П. Соціальна відповідальність людини та держави Навчальні завдання: Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. Сутність та складові соціальної відповідальності людини, її значення у забезпеченні стійкої соціальної динаміки. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Допоміжні матеріали: 12, 13 СР. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності.</p>	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5
					<p>П2. Відповідальна держава і сталий розвиток. Навчальні завдання: Міжнародний досвід державного регулювання СВ. Культура споживання та її вплив на розвиток СВ. Соціальна відповідальність освіти та науки. Участь держави у формуванні національної моделі корпоративної соціальної відповідальності. Допоміжні матеріали: 12, 13 СР. Документи, що регулюють соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку на глобальному рівні. Особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях.</p>		

5-6	2	4	6	Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	Л1. Історія становлення та розвитку КСВ. Сутність концепції КСВ. Організація діяльності з соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності. <i>Навчальні матеріали: 1,2, 3,</i>	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5
					П1. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю <i>Навчальні завдання: Теорії КСВ. Моделі соціальної відповідальності підприємства, їх відмінні риси. Корпоративна культура - соціальна відповідальність - соціальний діалог: організаційно-управлінські механізми взаємодії та забезпечення стійкого розвитку.</i> <i>Допоміжні матеріали: 8,9</i> СР. Можливі загрози та шляхи мінімізації ризиків СВ.		
					П2. Соціальне партнерство та соціальна відповідальність <i>Навчальні завдання:</i> Форми соціального діалогу та їх роль в системі забезпечення соціально відповідальної поведінки. Соціальна відповідальність суб'єктів соціального партнерства. Соціальне підприємництво. Потенційні вигоди для компаній від впровадження соціального маркетингу. Проблеми при реалізації соціального маркетингу. <i>Допоміжні матеріали: 8,10</i> СР. Організація діяльності з СВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з СВ в компаніях.		
7-8	2	4	6	Тема 4. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності	Л1. Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Забезпечення достойної праці у системі КСВ.	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2
			Корпоративне громадянство. Практика трудових відносин крізь призму концепцій корпоративної соціальної відповідальності та корпоративного громадянства в Україні. <i>Навчальні матеріали: 1,2,3</i> Відео-лекція:		ПРН 5		

				<p>П1. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності <i>Навчальні завдання:</i> Реалізація принципів соціальної відповідальності в колективних угодах та договорах. Регулювання відносин у сфері праці на принципах соціального партнерства та соціально відповідальної поведінки. Соціальні права та гарантії персоналу. <i>Допоміжні матеріали: 6,7</i> СР. Кращі трудові практики та показники внутрішньої СВ: вітчизняний і зарубіжний досвід. Питання професійної етики.</p> <p>П2. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності <i>Навчальні завдання:</i> Розробка корпоративної культури на підприємстві. Розробка соціального пакета на підприємстві. Гармонізація інтересів сторін і суб'єктів соціально-трудова відносин на принципах соціального партнерства. Місце соціальної відповідальності у професійній діяльності. Корпоративне громадянство <i>Допоміжні матеріали: 6,7</i> СР. Додаткові елементи соціального захисту персоналу як складова внутрішньої соціальної відповідальності.</p>			
7		1	3	<p>Теми 1- 4.</p>	Модульна контрольна робота, частина 1 (МКР)	Оцінювання ПРН за Тестом	
9-10	2	4	6	<p>Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми стейкхолдерами на засадах соціальної відповідальності</p>	<p>Л1. Складові зовнішньої відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу у розрізі об'єктів відповідальності. Новітні інструменти стратегічної корпоративної філантропії. Соціально відповідальний маркетинг. Відповідальне управління ланцюгом постачання. Відповідальність компаній щодо партнерів по бізнесу. <i>Навчальні матеріали: 1,2,3,4</i></p> <p>П1. Формування відносин бізнесу із зовнішніми стейкхолдерами <i>Навчальні завдання:</i> Етичний кодекс бізнесу. Стандарти етичної поведінки. Види і функції етичних кодексів. Роль етичних кодексів у вирішенні моральних питань організації і управлінні діловими відносинами і поведінкою. Розробка етичного кодексу на підприємстві.</p>	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5 ПРН 11 ПРН 13

				<p>Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу.</p> <p><i>Допоміжні матеріали: 7,9,13,14,</i></p> <p>СР. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Зв'язок фінансових та нефінансових ризиків. Принципи добросовісної конкуренції.</p>		
				<p>П2. СВ та конкурентні переваги підприємства</p> <p><i>Навчальні завдання:</i> Відповідальне управління ланцюгом постачання. Роль соціальної відповідальності у формуванні конкурентних переваг підприємства. Соціальна відповідальність як фактор формування конкурентних переваг підприємства. Соціальна відповідальність як стратегія розвитку корпоративного бренду. Залежність вартості компанії та її бренду від соціальної політики. Бренди, КСВ і репутаційний менеджмент.7,8,13,14</p> <p><i>Допоміжні матеріали:</i></p> <p>СР. Принципи культури ведення бізнесу країн Сходу та Заходу. Укріплення та розширення моральних цінностей, як усвідомлена соціальна відповідальність. Шляхи розв'язання конфліктів між основними групами стейкхолдерів.</p>		
11-12	2	4	6	<p>Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності</p> <p>Л. Сутність екологічної відповідальності. Еволюція концепцій екологічної відповідальності. Елементи екологічної відповідальності бізнесу. Досвід реалізації принципів екологічної відповідальності. Шляхи посилення екологічної відповідальності</p> <p><i>Навчальні матеріали: 1,2,3,4</i></p> <p>П1. Екологічна компонента соціальної відповідальності</p> <p><i>Навчальні завдання:</i> Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000). Роль екологічного менеджменту в сталому розвитку суспільства. Охорона навколишнього середовища та ресурсозберігаючі технології.</p> <p><i>Допоміжні матеріали: 8,9</i></p> <p>СР. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.</p>	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5 ПРН 11 ПРН 13

					<p>П2. Екологічна поведінка та ефективність економічної діяльності Навчальні завдання: Економічні і соціальні збитки від забруднення навколишнього середовища. Міжнародний і український досвід управління навколишнім середовищем компаній у контексті СВ. Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Ефективність від впровадження екологічно вигідних технологій та вторинної переробки продукції. Допоміжні матеріали: 7,10 СР. Ефективність від впровадження екологічно вигідних технологій та вторинної переробки продукції.</p>		
13-14	2	4	6	<p>Тема 7. Підготовка нефінансового звіту</p>	<p>Л1. Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства. Стандарти підготовки нефінансового звіту. Процес підготовки звіту. Нефінансова звітність у світі. Нефінансова звітність в Україні. Навчальні матеріали: 1,2,3,4</p>	Опитування дискусія, диспут	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5 ПРН 11 ПРН 13
			<p>П1. Підготовка нефінансового звіту Навчальні завдання: Сутність поняття "соціальний звіт", необхідність, завдання, структура та етапи. Ресурси в сфері соціальної звітності. Вигоди та ризики оприлюднення нефінансової звітності підприємств. Допоміжні матеріали: 14 СР. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI - Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Особливості соціальної звітності компаній в Україні.</p>				
			<p>П2. Формати нефінансової звітності Навчальні завдання: Основні формати нефінансової звітності: звіт про прогрес та звітність за вимогами системи Глобальної ініціативи зі звітування (GRI). Порядок проведення зовнішнього аудиту соціальної відповідальності. Допоміжні матеріали: 14, 15, СР. Побудова системи комунікацій з СВ. Консультації з зацікавленими сторонами на різних етапах розробки та впровадження стратегії з СВ та механізм зворотного зв'язку з ними.</p>				
14		1	3	Теми 5-7.	Модульна контрольна робота, частина 2 (МКР)	Оцінювання за Тестом	ПРН
15-16	2	4	6	<p>Тема 8. Оцінювання ефективності</p>	<p>Л1. Фактори ефективності функціонування інструментів КСВ в управлінні організацією. Рівні і показники соціальної відповідальності бізнесу. Навчальні матеріали: 1,2,3,4</p>	Опитування дискусія, диспут, аналіз	ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2

		соціальної відповідальності підприємств	<p>П1. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємств</p> <p><i>Навчальні завдання:</i> Методи оцінки заходів СВ. Інтегральні показники оцінки діяльності у галузі СВ та соціальних інвестицій підприємства, призначені для порівняльного аналізу підприємств. Комплексний індекс СВ підприємства (KI). Індикатор перспективного розвитку (IP). Індикатор соціальних видатків (норма соціальних видатків до прибутку) (ICB). Індекс питомих соціальних інвестицій. Частка соціальних інвестицій обстежених компаній у сумарному обсязі їх продажів. Показники (критерії) якісної оцінки соціальних інвестицій. Якісний індекс соціальних інвестицій (CI). Методики оцінки рівня соціальної відповідальності підприємств незалежними організаціями. Методика інтегрованої оцінки рівня (рейтингу) відкритості та системності компаній в сфері соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p><i>Допоміжні матеріали: 10, 11</i></p> <p>СР. Концепція потрійного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Якісний індекс CI окремої компанії, окремої ознаки та комплексної соціальної діяльності обстежуваної сукупності підприємств (компаній).</p> <hr/> <p>П2. Міжнародні стандарти соціально-відповідального бізнесу.</p> <p><i>Навчальні завдання:</i> Міжнародні стандарти оцінки соціальної відповідальності бізнесу. Застосування цих стандартів у практиці діяльності вітчизняних підприємств. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної відповідальності бізнесу. Методи оцінювання конкурентоспроможності бізнесу на засадах СВ. Добросчесна конкуренція. Приклади дій недобросовісної конкуренції.</p> <p><i>Допоміжні матеріали: 9,10</i></p> <p>СР. Причини, що сприяють та перешкоджають оприлюдненню інформації про соціальні інвестиції та діяльність підприємств у галузі СВ.</p>	<p>ПРН 5 ПРН 11 ПРН 13</p>
--	--	---	--	--

17-18	2	4	6	Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	Л1. Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні. Активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу. Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Мета, завдання і цілі Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2030 р. <i>Навчальні матеріали: 8,10</i>		ЗК 5 ЗК 7 ПРН 2 ПРН 5 ПРН 11 ПРН 13
17	0	0	0	Індивідуальне завдання	Індивідуальне завдання навчальним планом не передбачено		
18			6	Залік	СР: підготовка до складання заліку	Виконання залікової контрольної роботи або отримання заліку згідно поточного рейтингу	
Разом	18	36	66				

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Навчальним планом передбачено 66 години самостійної роботи. На самостійну роботу вноситься:

підготовка до аудиторних занять, до виконання модульної контрольної роботи, підготовка до складання семестрового контролю.

Вид самостійної роботи, обсяг годин на виконання

№ з/п	Обсяг годин	Вид самостійної роботи
1	2	3
1	54	Підготовка до аудиторних занять
2	6	Підготовка до виконання модульної контрольної роботи
4	6	Підготовка до складання семестрового контролю у формі заліку
Разом	66	

Політика та контроль

11. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Варто дотримуватись

розкладу занять, при запізненні можна без проблем долучатись до заняття.

Дистанційний режим навчання. У разі обмежень доступу до університету у зв'язку із запровадженням карантину чи воєнного стану в державі освітній процес буде проводитись у дистанційному режимі відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі (<https://profkom.kpi.ua/reglament-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-distsantsiynomu-rezhimi>) та Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>). У режимі дистанційного навчання заняття проводяться у формі онлайн-зустрічі на платформі «Сікорський». Кожен студент на початку семестру отримує посилання для підключення до дистанційного курсу на платформі дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>). Результати оцінювання оприлюднюються на особистій сторінці абітурієнта АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях. Під час навчання ви повинні дотримуватись кодексу етичної поведінки, визначеного в Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>). На території Університету вступники повинні дотримуватись правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час проведення аудиторних лекцій, практичних занять та занять у формі відеоконференцій мобільні телефони повинні використовуватись в беззвучному режимі та здійснюватися пошук лише необхідної для виконання завдання інформації, у тому числі в мережі Інтернет. У режимі дистанційного навчання необхідно використовувати платформу дистанційного навчання "Sikorsky", а також інформацію, що публікується для окремих занять: додаткові питання для опрацювання, дослідження звітів, статистичних даних тощо.

Позакласна робота та залучення фахівців-практиків. У період вивчення предмета можлива позааудиторна робота, в тому числі участь у науково-практичних заходах, відвідування лекцій, тренінгів в рамках предметної області. Практики (стейкхолдери) можуть бути запрошені до співвикладання для оволодіння та поглиблення практичних навичок.

Визнання результатів навчання, досягнутих у неформальній/інформальній освіті. Порядок визнання таких досягнень регулюється Положенням про визнання навчальних досягнень, здобутих у сфері неформальної/інформальної освіти (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>). Можуть бути зараховані окремі змістові модулі або предметні теми. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, та надає звіт про участі у заходах неформальної освіти (сертифікат, публікацію. За для уникнення непорозумінь бажано попередньо обговорити з викладачем плани щодо залучення у сторонніх заходах (тематика, обсяг роботи тощо).

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів. Заохочувальні бали можуть бути отримані за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт, додаткове проходження онлайн курсів з поглибленим вивченням окремих тем курсу, наукові публікації (10% від максимальної кількості балів). Штрафні бали не нараховуються. Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їх максимальна сума складає 10 балів.

Політика оцінювання контрольних заходів. Оцінювання контрольних заходів здійснюється згідно з Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється в 0 балів.

Поточний контроль проводиться як оцінювання результатів навчання здобувачів та активної участі на заняттях та виконання завдань з відповідним накопиченням рейтингових балів відповідно до РСО.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр і передбачає проведення модульної контрольної роботи (поділеної на 2 частини), яка здійснюється у вигляді письмової контрольної роботи, що містить тестові та теоретичні завдання. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни є значення поточного рейтингу здобувача не менше, 15 балів для першої атестації і не менше 30 балів для другої атестації.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за РСО-1 (першого типу), що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача впродовж семестру, передбачених заходами поточного контролю. Результати оцінювання висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (<https://ecampus.kpi.ua>).

Політика дедлайнів та перескладань. МКР складаються лише у призначений день. Пропущені поточні заняття та МКР можуть бути відпрацьовані у термін не пізніше 2 тижнів з дати пропуску за наявності підтверджуючих документів стосовно неможливості відвідування заняття (довідка від лікаря тощо). Невиконання завдань, а також порушення термінів їх виконання з неповажних причин не надає можливості набрати відповідні бали рейтингу. Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. У випадку не згоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика щодо академічної доброчесності. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. Важливим для кожного студента є дотримання політики та принципів академічної доброчесності (<https://kpi.ua/academic-integrity>), особливо в частині запобігання плагіату (Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/47>)). У разі виявлення дублювання робіт, плагіату роботи отримують нульовий рейтинг. У разі виявлення неналежних посилань за результатами перевірки на наявність запозичень, індивідуальні завдання не оцінюються і повертаються здобувачу на доопрацювання.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання передбачає застосування рейтингової системи другого типу згідно Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (PCO-1) (<https://osvita.kpi.ua/node/37>). Максимальний сумарний рейтинг за курс – 100 балів. Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає 60% від його рейтингового балу.¹

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання

8.1. Поточний контроль (мак 40 балів)

1. Відповіді на практичних заняттях:

Розрахунок за одну відповідь:

2 - бали повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

1 - бал достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями;

0 балів – пасивність.

2. Модульна контрольна робота (мак 20 балів = 2 по 10)

Модульна контрольна робота складається з 2 х теоретичних питань (по 2 бали) та 12 тестів (по 0,5 бала) (Додаток А).

Розрахунок балів за одну контрольну роботу:

10 балів – на теоретичні запитання та тестові вправи дано правильну відповідь

8 -9балів – на 1-2 тестові вправи дано невірну відповідь

7 балів – на 3-4 тестових вправи дано невірну відповідь або неповна відповідь на одне з теоретичних питань

6 бали – неповна відповідь на одне з теоретичних питань, неправильні відповіді на 5-6-тестових питань

0-5 бали – МКР не зарахована

8.2. Календарний контроль.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр.

7 тиждень – Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 15 балів. Складено модульну контрольну роботу – частину 1 ;

14 тиждень - Умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 30 балів. Складено модульну контрольну роботу – частину 2.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Участь в обговореннях та доповненнях на семінарах	42	2	21	40
3.	Модульна контрольна робота	18	10	2	20
4.	Залікова робота	40			40
	Всього				100

¹ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

Максимальний бал за курс – 100 балів.

Відповідність рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Семестровий контроль (залік) (max 40 балів).

Умовою допуску до заліку є виконання навчальних завдань, індивідуального завдання та домашньої контрольної роботи. Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни.

Розрахунок балів за виконання завдань залікової контрольної роботи (max 40 балів):

теоретичні питання (3 питання) мають на меті виявити рівень знання матеріалу в цілому, за кожне питання:

- 10 балів відповідь на питання викладено правильно, всебічно, безпомилково і логічно;
- 9 балів відповідь на питання викладено не достатньо повно, проте основні аспекти розкрито;
- 7-8 балів відповідь не розкриває ключових елементів у викладі, здебільшого ґрунтується на власних припущеннях або розмірковуваннях, а не знанні матеріалу;
- 6 балів відповідь частково розкриває питання, здебільшого ґрунтується на власних припущеннях або розмірковуваннях, а не знанні матеріалу;
- 0 балів не має відповіді.

Тестові завдання (20 завдань) демонструють глибину знань про теоретичні засади дисципліни, належать до тестів закритої форми, мають декілька запропонованих відповідей, з яких обирається одна правильна, за кожне тестове завдання:

- 2 бали відповідь вірна;
- 0 балів відповідь не вірна

Аналітичне завдання. Передбачає виконання двох завдань, за кожне завдання:

- 15 балів продемонстровано знання матеріалу і вдало його застосовано для аналізу та доведення аналітичного завдання, наведено висновки з застосуванням набутих знань та вмій
- 12-13 балів аналітичне завдання пояснене вірно, логічно, однак не наведено висновків за результатами або допущено помилки у твердженнях, поясненнях або доведенні
- 10-11 балів аналітичне завдання виконане, але визначене рішення не містить чітких обґрунтувань відповідних набутих навичкам пройденому курсу
- 9 балів завдання виконане на основі припущень
- 0 балів завдання не виконано

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента):

- Приклад МКР у додатку А

ДОДАТОК А

Модульна контрольна робота з дисципліни «Соціальна відповідальність»

Контрольне завдання № _

I. Теоретичні питання.

- 1. Визначення поняття «соціальна відповідальність», її види, переваги.*
- 2. Види і функції етичних кодексів підприємства.*

II. Тестові питання.

- 1. Соціальна відповідальність важлива тим, що вона:*
  - а) сприяє формуванню громадянського суспільства;*
  - б) сприяє підвищенню рентабельності;*
  - в) забезпечує підвищення якості бізнесу.*
- 2. Розробка програм з соціальної відповідальності починається:*
  - а) з визначення цілей;*
  - б) з виявлення актуальних проблем;*
  - в) з пошуку необхідних засобів.*
- 3. Який із видів соціальної відповідальності спрямований на підтримку суспільства і його окремих груп за допомогою добровільної участі в реалізації соціальних програм?*
  - а) економічна відповідальність;*
  - б) філантропічна;*
  - в) правова;*
  - г) екологічна.*
- 4. Публічний інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів про те, як і якими темпами, підприємство реалізує в своїх планах розвиток, цілі щодо економічної стійкості, соціального благополуччя та екологічної стабільності:*
  - а) об'єкти соціальної відповідальності;*
  - б) соціальний звіт;*
  - в) соціальні інвестиції.*
- 5. Нефінансовий соціальний звіт верифікується (підтверджується):*
  - а) керівництвом компанії і місцевими органами влади;*
  - б) організованою громадськістю (громадськими організаціями);*
  - в) сертифікованими експертами.*

....

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доктором економічних наук, професором, професором кафедри міжнародної економіки Охріменко О.О.

Ухвалено кафедрою міжнародної економіки (протокол №14 від 18.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол №10 від 24.06.2024 р.)